

57 אין דינם כחולין שמותר לגזוז את צמרם ולעשות בהם מלאכה, אלא
58 הם אסורים בכך, וְלָדָן וְחֶלְבֵן אֶסוּר לְאַחַר פְּדִיּוֹן – הולדות
59 שנתעברו בהם קודם פדיונם ונולדו לאחר פדיונם, וכן החלב שחלבו
60 מהם לאחר פדיונם, אסורים באכילה, וְהַשְׁחִיטָה מִחוּץ – חוץ לעזרה,
61 קודם שפודו, חַיִּיב מִשּׁוּם אִיסוּר שְׁחוּטֵי חוּץ, וְעוֹשֵׂי תְמוּרָה – אם
62 המירו אותם בעליהם בבהמות אחרות, נתפטו הבהמות האחרות
63 בקדושת הבהמות הראשונות, וְאִם מָתוּ קודם שפודו וְקָבְרוּ, כלומר,
64 אין פודים את הנבילות, לפי שפסולי המוקדשים אינם נפדים אלא
65 ב'העמדה והערכה', ומשמתו אי אפשר להעמיד אותם, לפיכך
66 קוברים אותם כדין שאר איסורי הנאה.

גמרא

67 שנינו במשנה: כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו, חייבין
68 בבכורה ובמתנות.

69 דנה הגמרא בחיוב הבכורה והמתנות קודם שפודו. מדייקת הגמרא:
70 מַעֲמָא דְנִפְדוּ – מלשון המשנה יש לדייק שרק אם נפדו חייבים
71 בבכורה ובמתנות, הָא – אבל אם לא נִפְדוּ פְּדִיּוֹן מִן הַבְּכוּרָה וּמִן
72 הַמִּתְנָהוּת, ואף על פי שאין בהם אלא קדושת דמים בלבד.

73 מפרשת הגמרא את טעם הפטור: קָבְבַר – סובר התנא של המשנה,
74 שגם קְדוּשַׁת דָּמִים מְדַרְגָּה (פוטרת) מִן הַבְּכוּרָה וּמִן הַמִּתְנָהוּת, לפי
75 שמאותרו פסוק שדורשים לקמן (טו). שקדושת הגוף פוטרת מן הבכורה
76 ומן המתנות, יש לדרוש גם כן שקדושת דמים פוטרת.
77 שנינו במשנה: הקדשים שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו וכו',
78 וְיִזְצְאוּ לְחֻלּוּלֵי וכו' ליגזו וליעבד.

79 הגמרא דנה באיסור גיזה ועבודה בבהמה שהוקדשה לדמים. מדייקת
80 הגמרא: מַעֲמָא דְנִפְדוּ – הטעם שמותר לגזוז את צמרם ולעשות בהם
81 מלאכה, הוא רק משום שפודו, הָא לֹא נִפְדוּ אִסְרֵי בְּגִיזָה וְעִבּוּדָה
82 – ויש במשמע מכאן שאם לא נפדו אסורים לגזוז את צמרם ולעשות
83 בהם מלאכה, מְסִייע ליה – ואם כן יש להביא ראיה מכאן לרבי
84 אֵילְעוּר דְאִמְר קְרִישֵׁי בְּדָק הַכִּית אֶסְרוּי בְּגִיזָה וְעִבּוּדָה קודם
85 שפודו, אף על פי שאין בהם אלא קדושת דמים, שכן גם הקדשים
86 שבמשנתנו דומים לקדשי בדק הבית, שגם הם לא הוקדשו אלא
87 לדמיהם, מאחר שכבר היה בהם מום קודם הקדשתם.

88 דוחה הגמרא: אִמְרֵי, לֹא – אין ראיה ממשנתנו לדברי רבי אליעזר,
89 שכן יש לדחות. קְדוּשַׁת דָּמִים לְמִזְבֵּחַ הוּא דְמִתְחַלְפָּא בְּקְדוּשַׁת
90 הַגּוֹף לְמִזְבֵּחַ, גְּזוּרָה בְּהוּ רְבִינָן – רק בקדשים שהוקדשו לקנות
91 מדמיהם קרבנות למזבח, שהוא המדובר במשנתנו, בהם גזרו רבנן
92 שיאסרו בגיזה ועבודה, לפי שעלולים להחליף ביניהם לבין קדשים
93 תמימים שגופם קרוש להיקרב על המזבח ואסורים בגיזה ועבודה מן
94 התורה, אֲכַל קְרִישֵׁי בְּדָק הַכִּית לֹא – אבל קדשים שהוקדשו
95 להשתמש בדמיהם לבדק הבית, שמא אינם אסורים בגיזה ועבודה
96 אף קודם שפודו, לפי שלא גזרו בהם רבנן, לפי שאינם מתחלפים
97 בקדשי מזבח.

98 שנינו במשנה: וְלָדָן וְחֶלְבֵן מוֹתֵר כּו' לאחר פדיון.
99 הגמרא דנה איזה ולדות התירה המשנה. שואלת הגמרא: הֲיֵכִי דְמִי,
100 אֵילְמָא דְאֵיעֵבַר וְאֵתְלִיד לְאַחַר פְּדִיּוֹן – אם נאמר שגם עיבורם
101 של הולדות וגם לידתם היו אחרי שפודו אמותיהם, פְּשִׁימָא – הלא
102 פשוט הוא דין זה, שכן לאחר פדיון חולין נִינְהוּ – הולדות חולין
103 גמורים, ולמה הוצרכה המשנה להשמיעו, אֵלְמָא, דְאֵיעֵבַר לְפָנֵי
104 פְּדִיּוֹן וְאֵתְלִיד לְאַחַר פְּדִיּוֹן – אלא ודאי המדובר הוא שעיבורם
105 של הולדות היה קודם שפודו אימותיהם, ורק לידת הולדות היתה
106 לאחר שפודו, ומשמיענו התנא שאף על פי כן לא חלה שום קדושה
107 על הולד.

108 הגמרא דנה בדין הולדות שנולדו קודם שפודו האמהות. מדייקת
109 הגמרא: ממה ששנינו וְלָדָן וְחֶלְבֵן מוֹתֵר לְאַחַר פְּדִיּוֹן, יש במשמע,
110 הָא לְפָנֵי פְּדִיּוֹן אִסְרֵי – שהולדות שנולדו קודם פדיון האמהות
111 אסורים בהנאה, אלא אם כן יפדו אותם,

1 בהמה בעלת מום, פסולה להקרבה על גבי המזבח. דיני בהמה זו,
2 משתנים לפי מצבה בשעת הקדשתה. אם הוקדשה בעודה תמימה,
3 חלה עליה קדושת הגוף, ואם לאחר מיכן נפל בה מום, אף שנפסלה
4 להקרבה וחייבים לפדותה ולהביא בדמיה בהמה אחרת לקרבן, מכל
5 מקום גם לאחר הפייה, אף שזוהתרה לאכילה בכל מקום ובטומאה,
6 לא יצאה לחולין לגמרי, וחל עליה דין 'פסולי המוקדשין'. אבל אם
7 הוקדשה לאחר שנפל בה מום, לא חלה עליה קדושת הגוף כלל,
8 אלא קדושת דמים בלבד וכלומר, קדושה המחייבת לפדותם בדמים
9 ולקנות בדמיהם בהמה לקרבן, ולאחר שנפדית, הרי היא כחולין
10 גמורים. דברים אלה אינם אלא בבהמה בעלת מום קבוע (מום שאינו
11 מתרפא), אבל אם היתה בעלת מום עובר (מום שמתרפא), אף שכל
12 זמן שלא נתרפא המום הרי היא פסולה להקרבה, מכל מקום אף אם
13 הקדישה לאחר שנפל בה מום זה, חלה עליה קדושת הגוף. המשנה
14 שלפנינו דנה בפרטי דינים אלה.

משנה

15 ברישא מפרשת המשנה את דיני הקדשים שהיה בהם מום קודם
16 שהוקדשו: כָּל בַּהֲמוֹת הַקְּדוּשִׁים, שְׁקָדְם מוּם קְבוּעַ לְהַקְדִּישָׁן –
17 שהיה בהן מום קבוע קודם שהקדישן, ונמצא שהקדישן רק
18 לדמיהן, כלומר, שימכרו ויביאו בדמיהן קרבן למזבח, וְנִפְדוּ כְּדִינָן,
19 חזרו להיות חולין גמורים, לפי שגם מתחילה חלה עליהן רק
20 קדושת דמים, ולפיכך חֲטִיבִין פְּכֻּוּרָה – אם אחרי שפודו נולד
21 להן בכור, הרי הוא קדוש בבכורה, וְכַמִּתְנָהוּת – וכן שוחט בהמות
22 אלה אחר שפדו אותן, חייב לתת לכהן את המתנות שחייבה
23 התורה את כל שוחט בהמת חולין, והם הזרוע והלחיים והקיבה
24 של הבהמה, וְיִזְצְאוּ לְחֻלּוּלֵי לִיגְזוּ וְלִיעֵבַד – אחר שפדו דינן
25 כחולין גמורים שמותר לגזוז את צמרן, ולעשות בהן עבודה, לפי
26 שגם מתחילה לא היתה בהן קדושה חמורה, וְלָדָן וְחֶלְבֵן מוֹתֵר
27 לְאַחַר פְּדִיּוֹן – הולדות שנולדו מזהן לאחר פדיון, והחלב שחלבו
28 מהן לאחר פדיון, מותרים באכילה כמו חולין גמורים, וְהַשְׁחִיטָה
29 מִחוּץ לְעִזְרָה – מי ששוחט אותם קדשים מחוץ לעזרה, פטור
30 מהעונשים האלמגורים באיסור 'שחוטי חוץ', אף אם לא נפדו, לפי
31 שאין חייבים על השחיטה בחוץ אלא אם כן הבהמה היתה ראויה
32 להקרבה בפנים, ובעלת מום אינה ראויה להקרבה בפנים, וְאִין
33 עוֹשֵׂי תְמוּרָה – אם בעליהם של אותם קדשים המירו את
34 קדושתם בבהמות אחרות, גם אם היה זה קודם פדיונם, לא נתפטו
35 הבהמות האחרות בקדושת הבהמות הראשונות, וְאִם מָתוּ יִפְדוּ
36 – אם מתו אותם קדשים קודם שהספיקו לפדותם, פודים את
37 הנבילות בדמים.

38 כל דינים אלה נוהגים בכל הקדשים, חוץ מן הַבְּכוּרָה וּמִן הַמַּעֲשֵׂר
39 וּמִן הַמַּעֲשֵׂר בַּהֲמָה. שבהם אפילו אם קדם מומם להקדישם חלה עליהם
40 קדושת הגוף. הבכור, לפי שקדושתו תלויה רק במה שהיה ראשון
41 ליציאה מרחם אמו, והמעשר, לפי שנאמר בדיני מעשר בהמה (ויקרא
42 כו ל-ג) 'הַעֲשִׂירֵי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַה', לא יבקר בין טוב לרע, ופירושו
43 שלא יבדוק בין בהמה שיש בה מום לבין בהמה שאין בה מום, אלא
44 כל בהמה שתצא עשירית, תקדש, אף בעלת מום.

45 בסיפא מפרשת המשנה את דיני הקדשים שהוקדשו ואחר כך נפל
46 בהם מום: וְכָל הַקְּדוּשִׁים שְׁקָדְם הַקְדִּישָׁן אֶת מוֹמָן, והואיל ובשעה
47 שהוקדשו לא היה בהם מום חלה עליהם קדושת הגוף, אִם שְׁקָדְם
48 מוּם עוֹבֵר לְהַקְדִּישָׁן, וְלְאַחַר מִבְּאֵן נוֹלַד לָהֶן מוּם קְבוּעַ (לְהַקְדִּישָׁן)
49 – או שקודם שהוקדשו נולד בהם 'מום עובר', ומום זה אינו מונע את
50 חלות קדושת הגוף, ואחרי שהוקדשו נולד בהם מום קבוע, וְנִפְדוּ
51 כְּדִינָם, אף על פי שמותר לאכול את בשרם בכל מקום, לאפקעה
52 מהם קדושתם לגמרי, ולפיכך פְּטוּרִין מִן הַבְּכוּרָה – אף אם נולד
53 להם בכור אחרי שפודו, אינו קדוש בקדושת בכורה, וּמִן הַמִּתְנָהוּת –
54 אם שוחט אף לאחר שפודו פטור מלתת מהם לכהן את הזרוע
55 והלחיים והקיבה, וְאִין יִזְצְאוּ לְחֻלּוּלֵי לִיגְזוּ וְלִיעֵבַד – ואף שפודו

מקשה הגמרא שנדרוש את הפסוק 'לא תזבח' לענין מעשר בהמה: **וְאִמָּא אִם אִינוּ עֲנִינוּ לְקַדְשֵׁים, תְּנַהוּ עֲנִינוּ לְמַעֲשֵׂר** – נאמר אם אין צורך בפסוק 'לא תזבח' לענין איסור שחיטת שאר קדשים שנפל בהם מום, דרוש אותו לענין שגם מעשר בהמה אסור להקריבו כשהוא בעל מום, **דְּסִלְקָא דְעֵתְךָ אֲמִינָא, הוֹאִיל וְקָדוֹשׁ בְּמוֹמוֹ** – שכן לולא לימוד זה היה בדתך לומר, שהואיל ומעשר בהמה מתקדש בקדושת הגוף אף אם הוא בעל מום, **דְּכַתִּיב** – שנאמר (ויקרא כו לג), בענין הפרשת מעשר בהמה, **'לֹא יִבְקֵר בֵּין טוֹב לְרָע, [וְבֵין רָע],** כלומר, לא יבדוק בין בהמה תמה לבעלת מום, אלא איזה מהן שתעבור עשירית תתקדש, לפיכך נִקְרָב נְמִי בְּמוֹמִיהָ – יקרב גם כן כשהוא בעל מום, **קָא מְשַׁמְעֵ לָן דְּלֹא** – לזה משמיענו הפסוק, שגם מעשר בהמה אינו קרב כשהוא בעל מום. אבל לא בא הפסוק ללמדנו איסור שחיטת בעלי מומים בבמת יחיד.

מתרצת הגמרא: **אֲמַרִי, מַעֲשֵׂר נְמִי נִמְרַ הַעֲבָרָה הַעֲבָרָה מִכְּבוֹד** – גם את הדין שמעשר אינו קרב במומו, אין צורך ללמוד מהפסוק 'לא תזבח' וגו', לפי שמעשר בהמה נלמד בגזירה שוה מכבוד. שכן בשניהם נאמרו תיבות ששרשן הוא 'העברה', בכבוד נאמר (שמות יג ב) **יְהַעֲבֹרְתָּ כֹל פֶּטֶר רָחֵם לָהּ,** ובמעשר בהמה נאמר (ויקרא כו לב) **יְכַל מַעֲשֵׂר בְּקֶרֶב וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט,** ולכן דורשים שכשם שהכבוד אינו קרב כשהוא בעל מום, כך גם מעשר בהמה אינו קרב כשהוא בעל מום. ונמצא שהפסוק 'לא תזבח' וגו' פנוי ללמוד ממנו איסור הקרבת בעלי מומין בבמת יחיד.

מקשה הגמרא שנדרוש את הפסוק 'לא תזבח' לענין תמורה: **אִמָּא, תְּנַהוּ עֲנִינוּ לְתַמּוּרַת קֳדָשִׁים** – נאמר שנדרוש את הפסוק לענין שגם התמורה אסור להקריבה כשהיא בעלת מום, **דְּסִלְקָא דְעֵתְךָ אֲמִינָא, הוֹאִיל וְקָדוֹשָׁה בְּשֵׁיהָ בַעֲלַת מוֹם** – שהואיל והתמורה מתקדשת בקדושת הגוף אף אם היא בעלת מום, **דְּכַתִּיב** – שנאמר (ויקרא כו ט) לענין תמורה, **'לֹא יִחַלְפֵנוּ וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ וְגו' טוֹב בְּרָע,** ומזה שנאמר 'ברע' הכוונה היא להחלפה בקרבן בעל מום, ואם כן מה שנאמר בהמשך הפסוק, **וְאִם הָמָר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּהֵמָה, וְהָיָה הוּא וְהַמּוֹרְתוֹ יִזְהָה** על לומר שהתמורה קדשה אף כשהיא בעלת מום, ולכן היה עולה בדתנו ששקריבה נְמִי בְּשֵׁיהָ בַעֲלַת מוֹם, **קָא מְשַׁמְעֵ לָן דְּלֹא** – לזה משמיענו הפסוק 'לא תזבח', שאינה קריבה, אבל לא בא להשמיענו איסור הקרבת בעל מום בבמת יחיד.

מתרצת הגמרא: גם את הדין שתמורה אינה קריבה כשהיא בעלת מום אין צורך ללמוד מהפסוק 'לא תזבח', לפי שאֲמַר קָא בענין העובר על איסור תמורה, **וְאִם הָמָר יִמִּיר וְהָיָה הוּא וְהַמּוֹרְתוֹ יִזְהָה** קודש', **מְקִישׁ תַּמּוּרְתוֹ לָן,** כלומר, תיבת 'הוא' שנאמרה בפסוק, כוונתה לקרבן שהוקדש, ונמצא שבהמת התמורה [ותמורתו] נכתבה בסמוך לבהמת הקרבן, ומכאן שהתורה הקישה את דיני התמורה לדיני הקרבן, ולפיכך יש לדרוש מֵה הוּא **בַּעֲלַת מוֹם לֹא, אִף תַּמּוּרְתוֹ בַּעֲלַת מוֹם לֹא** – כשם שהקרבן עצמו אינו קרב לא הוא בעל מום, כך גם התמורה אינה קריבה אם היא בעלת מום. ונמצא שהפסוק 'לא תזבח' פנוי ללמוד ממנו איסור הקרבת בעל מום בבמת יחיד.

מקשה הגמרא שנדרוש את הפסוק 'לא תזבח' לענין ולדות קדשים: **מְתַקְנָה לָהּ רַבִּי יוֹרָא** – הקשה רבי יורא על רבי אלעזר, **אִמָּא תְּנַהוּ עֲנִינוּ לְוִלְדוֹת קֳדָשִׁים** – נאמר שנדרוש את הפסוק לענין ולדות שהם בעלי מומים שנולדו מקדשים תמימים, ללמד שגם אלו אסורים בהקרבה, **דְּסִלְקָא דְעֵתְךָ אֲמִינָא, הוֹאִיל וְקָדוֹשִׁין בְּשֵׁיהֶן בְּעֵלֵי מוּמִין אֲנִיב אֲמִין, בְּשֵׁיהֶן בְּעֵלֵי מוּמִין נְמִי קֳרָבִי** – שהואיל והולדות גם כשהם בעלי מום, חלה עליהם קדושת הגוף מכח קדושת אמם, לפיכך יקרבו גם כן אף כשהם בעלי מום, **קָא מְשַׁמְעֵ לָן דְּלֹא** – ולזה משמיענו הפסוק שגם הולדות אינם קרבים כשהם בעלי מומים, אבל לא בא להשמיענו איסור הקרבת בעלי מום בבמת יחיד.

מתרצת הגמרא: **אֲמַר רַבָּא, בְּכַר פְּסָקָה תִּנָּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל** – התנא שבבית מדרשו של רבי ישמעאל כבר פסק והוציא דין זה מפסוק אחר, **דְּתִנָּא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל,** נאמר בתורה (דברים יב כג), בענין החיוב להביא את הקרבנות לבית המקדש, **רַק קֳדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר** המשך בעמוד קנ

מבררת הגמרא את דין פדיית הולדות. שואלת הגמרא: **נִפְדִּין תְּמִימִים** – אותם ולדות שנולדו קודם שנפרדו האמהות, האם אפשר לפדותם גם כשהם עדיין תמימים, הואיל ולא נתקדש גופם להקרבה, או שמא אין נִפְדִּין תְּמִימִין.

משיבה הגמרא: **תָּא שְׁמַע, שְׁנִינוּ בְּרִייתָא, הַמְתַּפִּים [–המקדיש] בְּעֵלֵי מוּמִין קְבוּעִין לְנַפְשֵׁי מוֹבָח [–לקרבן], וְחֵן מִתְקַדְשִׁים דְּמִיתֵין בְּלַבָּד, וְיִלְדוּ קוּדֵם פְּדִינֵין, יִפְקְרוּ הוֹלְדוֹת לְצוּרֵךְ הַדְיוּט, וּמֵן הַדְמִים יִקְנוּ בַהֲמוֹת לְקַרְבָּן, וְאִין צְרִיבִין הַהֲמִתִּין בְּמִכִּירַת הוֹלְדוֹת עַד שִׁפּוּל בְּהֵם מוֹם, לִפִּי שְׁאִין קְדוּשָׁה [קדושת הגוף] חָלָה עֲלֵיהֶן, שְׁלֹא יִהְיֶה טַפֵּל חָמוֹר מִן הָעֵיפָר – שכן דין ה'טפיל' שבהקדש זה שהם הולדות [שקדשו רק מצד שהם טפלים לאמם], אינו יכול להיות יותר חמוֹר מִהֲדִין שֶׁל עֵיפָר הַקְדוּשָׁה שְׁהֵן הַאֲמָהוֹת הַרְאוּיוֹת לְהַפְדוֹת בְּכָל עַת, הֲרִי מְפוּרֵשׁ בְּרִייתָא שְׁהוֹלְדוֹת נִפְדִּים אִפִּילוּ תְּמִימִים.**

מדייקת הגמרא מן הברייתא, דין המקדיש תמימים לבדק הבית: **טַעֲמָא** – מכך שפירשה הברייתא הטעם שלא נתקדשו הולדות בקדושת הגוף רק משום שִׁלֵּא יִהְיֶה טַפֵּל חָמוֹר מִן הָעֵיפָר, יש במשמע שרק בולדות בעלי מום הדין כן, **אֲבָל הַקְדִּישׁ יִכְר [–אילו] לְדָמִיו [–שימכרנו ובדמיו יביא עולה], קְדוּשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף, הֲרִי הֵאִיל עֲצָמוֹ שֶׁהַקְדִּישׁ קָדוֹשׁ בְּקְדוּשַׁת הַגּוּף, וְאִינוּ יוֹצֵא לְחוּלִין בְּלֹא מוֹם, אֲלֵא קָרַב לְעוֹלָה. מְסִייע לִיָּה – ואם כן יש להביא ראיה מכאן לְרַבָּא, דְּאִמַר רַבָּא, הַקְדִּישׁ יִכְר לְדָמִים, קְדוּשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף. קוּדֵם שְׁהוּקֵם הַמְשַׁכֵּן בְּמִדְבַר, וְכֵן אַחֲרֵי שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן עַד שְׁהוּקֵם הַמְשַׁכֵּן בְּשִׁילָה, וְאַחֲרֵי שֶׁחָרַב מִשְׁכַּן שִׁילָה עַד שְׁהוּקֵם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, הִיָּה מוֹתֵר לְהַקְרִיב קֳרַבְנוֹת בְּבִמּוֹת [ולא היה בזה איסור משום הקרבה בחוץ]. שני סוגי כמות היו, כמת יחיד [במה קטנה], והיא כמה שכל אדם בונה לעצמו ומקריב עליה קרבנות, ובמת ציבור [במה גדולה], והיא כמה הבנויה עבור כל הציבור. כמת יחיד ובמת ציבור חלוקים ביניהם, כמבואר בזבחים (ק"ב: קכ). הגמרא דנה אם אסור להקריב בעלי מום בבמת יחיד.**

שנינו במשנה: **וְהַשְׁחִיטִין בַּחוּץ פְּטוּר.**

רַבִּי אֱלֵעָזַר מְתַנֵּי חֵיבִי – רבי אלעזר היה שונה בהשגחה וזהו שחטן בחוץ חייב, כלומר, חייב מלכות משום שחיטת קרבן בעל מום, ומוקין לָהּ – והוא העמיד את המשנה במי ששחט בהמה בעלת מום בְּכַמַּת יָחִיד בשעת היתר הבמות, ומשמיענו התנא שאיסור שחיטת בעלת מום נוהג גם בבמת יחיד, **דְּאִמַר רַבִּי אֱלֵעָזַר, מִנֵּין לְזוֹבַח [–לשחט] בְּהֵמָה בַּעֲלַת מוֹם בְּכַמַּת יָחִיד בְּשַׁעַת הַיְתֵר הַכְּמוֹת שְׁהוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשָׂה, שְׁנֵאמַר (דברים כ) 'לֹא תִזְבַּח – לֹא תִשְׁחוּט לָהּ' אֱלֵהֶיךָ שוֹר וְשֵׂה אֲשֶׁר יִזְהָה בּוֹ מוֹם, אִם אִינוּ עֲנִינוּ לְכַמָּה גְדוּלָּה** – אם אין צורך בפסוק זה לענין השחט בעלת מום בבמה גדולה, **דְּכַתִּיב** – שכן כבר נאמר לענין הקרבנות (ויקרא כב כא–כב) **כֹּל מוֹם לֹא יִזְהָה בּוֹ, עֹרֶת אוֹ שְׁבוֹר וְגו', לֹא תִקְרִיב אֵלֶּה לָהּ,** ומכאן דרשו בתמורה (ט) לאסור שחיטת קרבן בעל מום בבמה גדולה, **תְּנַהוּ עֲנִינוּ לְכַמַּת יָחִיד** – דרוש את הפסוק של 'לא תזבח' וגו' לענין השחט בעלת מום בבמת יחיד.

מקשה הגמרא שנדרוש את הפסוק לענין בכור: **אִמָּא, אִם אִינוּ עֲנִינוּ לְקַדְשֵׁים, תְּנַהוּ עֲנִינוּ לְכְבוֹד** – נאמר אם אין צורך בפסוק 'לא תזבח' לענין איסור שחיטת שאר קדשים שנפל בהם מום, דרוש אותו לענין בכור, ללמד שגם בכור אסור להקריבו כשהוא בעל מום, שכן לולא לימוד זה סִלְקָא דְעֵתְךָ אֲמִינָא – שהיה עולה בדתך לומר, הוֹאִיל וְקָדוֹשׁ בְּשֵׁיהָ בַּעֲלַת מוֹם, לִיקְרָב נְמִי בְּשֵׁיהָ בַּעֲלַת מוֹם, – שהואיל והכבוד מתקדש בקדושת הגוף אפילו כשהוא בעל מום הדין שהיא אסור בגזירה ועבודה, ובה שונה דינו משאר הקדשים, ולפיכך יהיה גם קרב במומו, **קָא מְשַׁמְעֵ לָן דְּלֹא,** לזה משמיענו הפסוק שגם הכבוד אינו קרב במומו. ואם כן לא נדרוש את הפסוק להשמיענו איסור הקרבת בעל מום בבמת יחיד.

מתרצת הגמרא: **אֲמַרִי, בְּכוֹר בְּהֵדִיא כְּתִיב בִּיהָ** – הדין שבכור בעל מום פסול להקרבה, כתוב במפורש בענין הכבוד עצמו, שנאמר (דברים טו כא) **יָכִי יִזְהָה בּוֹ [–בבכור] מוֹם, פִּסְחָה [–חִגְרָן] אוֹ עוֹר,** כל מום רָע לֹא תִזְכְּנוּ, ולפיכך הפסוק 'לא תזבח' וגו' פנוי ללמוד ממנו איסור שחיטת בעל בעל מום בבמת יחיד.

1 גדולה ורחבה בשכלים העיוניים, שאי אפשר רק לאחדות
 2 בלבד, אבל לא להכלל כולו.
 3 אמנם ישנם ענינים בתורת החסידות שאפשר להסבירן
 4 והן יכולות לקבלם בטוב, רק שהלימוד אתן צריך להיות עם
 5 ביאורים והסברים ולשלב בהדברים סיפורי מעשיות, אשר
 6 עיזי נקלט הענין בטוב יותר, והוא על דרך הסגנון של השיחות
 7 שהענינים מבוארים היטיב ומוסברים בכמה סיפורים.
 8 וכוונה עיקרית בהסכמתי בהדפסת השיחות והדומה
 9 במכתבים שונים לתת חומר לדיבור בעת התועדות אנייש שי

10 ובמדה ידועה גם להיות מקור לשיחה בפי אנייש שיי בשבתם
 11 בביתם עם בני ביתם שיי אשר בה יקרבו אל הטוב והמועיל
 12 ויזריכום ויחנכום בדרכי החסידות.
 13 ובדבר שאלתו מה ללמוד הנה תחלה צריכים ללמוד
 14 מאמר קנין החיים וללמוד שלא במהירות כ"א לבאר
 15 ולהסביר, ומי הלומד אין נ"מ בדבר כלל, והשייית יעזר
 16 לידידנו היקר הכי נעלה הרמ"ד שיי וביתו ת"י שיראו בבנם
 17 ובכלתם יחיו רוב נחת וענג בגו"ר,
 18 ידידו הדוייש.

ג"ק מוהררי"צ כרך ג

המשך ביאור למס' בכורות ליום שני עמ' ב

1 יהיו לך ויגדריך תשא ובאת אל המקום אשר יבחר ה', ודורש התנא
 2 'לך קרשיף, אלו התמורות, ובא הכתוב ללמד שגם את התמורות
 3 חייבים להקריב על המזבח, 'אשר יהיו לך, אלו הוולדות, ובא
 4 לרבות שגם הולדות שנולדו מן הקדשים יקרבו על המזבח, ובמה
 5 שנאמר בהמשך הכתוב ויגדריך, הקישון הכתוב לנדר - הקישה
 6 התורה את ולדות הקדשים והתמורות לנדרי הקדש, ללמד מה נדר
 7 בעל מום לא, אף הני נמי בעל מום לא - כשם שקרבן שנתקדש
 8 על ידי נדר אינו קרב כשהוא בעל מום, כך גם התמורות וולדות
 9 הקדשים אינם קרבים כשהם בעלי מום. ונמצא שהפסוק 'לא תזבח'
 10 פנוי ללמוד ממנו איסור הקרבת בעל מום בבמת יחיד.
 11 שנינו במשנה: ואין עושיין תמונה.
 12 שואלת הגמרא: מאי טעמא - מהו הטעם שקדשים שקדם מומם
 13 להקדשתם אינם עושים תמורה, ומשיבה: דאמר קרא (ויקרא כו י)
 14 בענין איסור תמורה, לא יחליפנו ולא ימיר וגו' אותו טוב ברע או
 15 רע בטוב, ופירוש הפסוק הוא שאסור להמיר קרבן תמים בבהמה
 16 בעלת מום, וכמו כן אסור להמיר קרבן בעל מום בבהמה תמימה,
 17 והיה מקום לתמונה, השתא רע בטוב אמרת לא - עתה שאסרה
 18 התורה להמיר קרבן בעל מום בבהמה תמימה, אף שהתמורה מעולה
 19 יותר מן הקרבן, טוב ברע מיפיעיא - וכי הוצרכה התורה לומר
 20 שאסור להמיר קרבן תם בבהמה בעלת מום, שבה התמורה גרועה
 21 יותר מן הקרבן, אלא, לכך חזרה התורה וכתבה 'טוב ברע', ללמד
 22 על המשך הכתוב (שם) ואם המיר ימיר בהמה בבהמה ויהיה הוא
 23 ותמורתו יהיה קדש, שטוב מעיקרו עושה תמונה - רק בהמה
 24 שהיתה 'טוב' מתחילתה, דהיינו תמימה בשעה שהוקדשה, אם המירו
 25 אותה אף לאחור שנפל בה מום, חלה התמורה, אבל רע מעיקרו אין
 26 עושה תמונה, בהמה שהיתה בעלת מום בשעה שהוקדשה, אם
 27 המירו אותה, לא חלה התמורה.
 28 בהמה שהוקדשה, אין פודים אותה אלא בהעמדה והערכה, כלומר,
 29 מעמידים את הבהמה בשעה שמעריכים את שויה, ולכן, אם מנה
 30 אין פודים אותה. בתמורה (א"ב-א"ג) נחלקו באיזה קדשים נוהגים קדשים
 31 אלה. לדעת רבי שמעון, הרי הוא נוהג רק בקדשי מזבח שקדם
 32 הקדשתם למומם. ולדעת חכמים שבמשנה שם, נחלקו רבי יוחנן
 33 וריש לקיש. רבי יוחנן סובר בדעתם שבקדשי בדק הבית נוהג דין
 34 'העמדה והערכה', ובקדשי מזבח, הרי הוא נוהג רק אם קדמה
 35 הקדשתם למומם, אבל לא אם קדם המום להקדשתם. וריש לקיש
 36 סובר בדעתם שרק בקדשי בדק הבית נוהג דין 'העמדה והערכה',
 37 אבל בקדשי מזבח אינו נוהג כלל. לדעת 'תנא דבי לוי', כל בעלי חיים
 38 שנתקדשו, אפילו אלו שאינם ראויים כלל למזבח, הם בכלל 'העמדה
 39 והערכה'.
 40 שנינו במשנה: אם מתו יפדו.
 41 הגמרא דנה, בשיטת איזה מן התנאים נשנית משנתנו, שמחלקת
 42 בדין פדיון בהמה שמתה, בין שקדם המום להקדש שבו אינו נוהג דין
 43 'העמדה והערכה' ואפשר לפדותה, לבין קדם ההקדש למום שנוהג

44 דין זה ואין לפדותה: אמר רב יהודה אמר רב, משנה זו הסוברת
 45 שבהמות שהוקדשו למזבח הן בכלל דין 'העמדה והערכה', דברי
 46 רבי שמעון היא, דאמר קדשי מזבח היו בכלל (ו-ישנם בכלל דין)
 47 העמדה והערכה, אולם קדשי בדק הבית לא היו (אינם) בכלל
 48 העמדה והערכה, דתנן בתמורה (א"ב) רבי שמעון אומר, קדשי בדק
 49 הבית אם מתו יפדו, לפי שאין צריכים 'העמדה והערכה', ומדבריו
 50 משמע שקדשי מזבח לא יפדו, לפי שהפסוק המחייב קדשים
 51 ב'העמדה והערכה' נאמר על קדשי מזבח, ומורה רבי שמעון בכלל
 52 מום מעיקרו שנפדה - ומכל מקום מודה הוא שבהמה שהיתה
 53 בעלת מום מתחילת הקדשתה ומתה, שהיא קדשי מזבח, פודים
 54 אותה אף שאי אפשר לעשות לה 'העמדה והערכה'. מאי טעמא -
 55 מהו טעמו של רבי שמעון, דאמר קרא (ויקרא כו י), בענין בהמת
 56 קדשים שנפל בה מום, והעריך הכהן אותה, ומכך שנאמר 'אותה',
 57 שמשמע זו ולא אחרת, דורשים למעוטי בעל מום מעיקרו
 58 (מתחילתו) מדין 'העמדה והערכה', אכל חכמים אומרים, אם מתו
 59 יקברו - אבל חכמים חולקים, וסוברים שגם הקדשים שהיו בעלי מום
 60 מתחילת הקדשתם זקוקים להעמדה והערכה, ולפיכך אם מתו
 61 יקברו.
 62 הגמרא מבררת לאיזה 'חכמים' נתייחס רב. שואלת הגמרא: מאן
 63 חכמים - מי הם החכמים הסוברים שאם מתו יקברו. שהרי אין לומר
 64 שהם החכמים החולקים על רבי שמעון במשנה בתמורה (א"ב), שכן גם
 65 הם מודים בקדשים שקדם מומם להקדשתם שאינם צריכים 'העמדה
 66 והערכה', כמבואר בגמרא שם (א"ב).
 67 משיבה הגמרא: תנא דבי לוי הוא - 'חכמים' שהזכיר רב, הוא התנא
 68 שבבית מדרשו של לוי, דתנא דבי לוי, הכל היו (כל הקדשים הם)
 69 בכלל העמדה והערכה, ואפילו בעל מום מעיקרו, וכן תנא דבי
 70 לוי ב'מתניתיה' - וכן הוסיף ושנה התנא מבית המדרש של לוי
 71 בברייתא שלו, אפילו חיה, אפילו עוף, שאינם ראויים כלל לקרבן,
 72 אם הוקדשו לבדק הבית אינם נפדים אלא בהעמדה והערכה, ואם
 73 מתו יקברו.
 74 מקשה הגמרא על 'תנא דבי לוי': והכתיב - והרי כתוב 'העריך
 75 הכהן אותה', ובודאי שתיבת 'אותה' באה למעט מדין 'העמדה
 76 והערכה', קדשים שקדם מומם להקדשתם. מסיקה הגמרא: 'אותה',
 77 לתנא דבי לוי קשיא - אכן, לדעת 'תנא דבי לוי' קשה הדבר.
 78 הגמרא מקשה על דברי רב, שנעמיד את המשנה גם בחכמים
 79 החולקים על רבי שמעון. מקשה הגמרא: מכך שאמר רב שמשנתנו
 80 כדעת רבי שמעון אולם חכמים שהם 'תנא דבי לוי' חולקים וסוברים
 81 שאם מתו יקברו, משמע אכל רבנן דפלוני עליה דרבי שמעון, מאי
 82 הכי נמי דאם מתו יפדו, כלומר, משמע שרבנן החולקים על רבי
 83 שמעון במשנה בתמורה, וסוברים שבין קדשי מזבח ובין קדשי בדק
 84 הבית נוהג דין 'העמדה והערכה' (כפי שביארם רבי יוחנן (שם א"ב)),
 85 אינם חולקים על משנתנו, שבהמה שהיתה בעלת מום בשעה
 86 שהקדישה אין נוהג דין זה ותוכל להפדות, אך אי קבי - אם אכן כך,